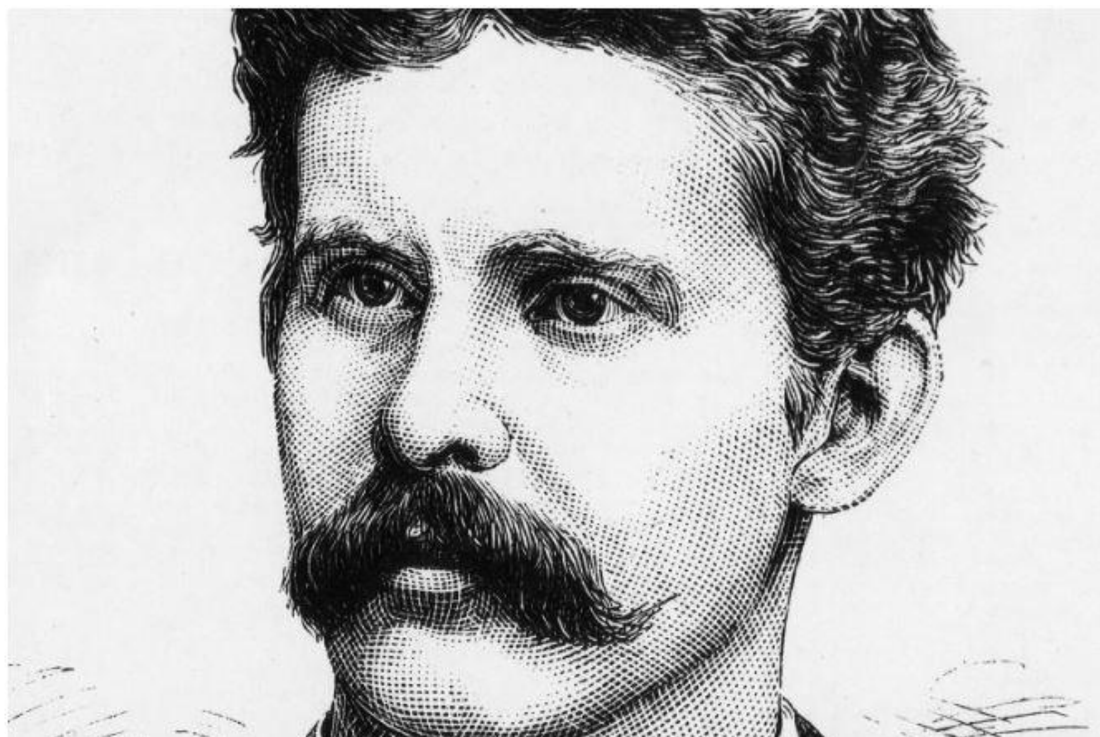
Η Χαλκίδα του 1877 στους TIMES του Λονδίνου.

Τον Ιούλιο του 1877 ο φιλέλληνας Άγγλος αρχιτέκτονας και δημοσιογράφος των Times του Λονδίνου Charles Chaloner Ogle[1] επισκέπτεται την Αθήνα ως απεσταλμένος ανταποκριτής της εφημερίδας του.

Charles Chaloner Ogle (The Times)

Η Κρήτη εδώ και καιρό έχει επαναστατήσει εναντίων των Τούρκων και σαν ποτάμι παρασέρνει τους υπόλοιπους σκλαβωμένους Έλληνες στην Θεσσαλία στην Αλβανία, στην Μακεδονία και στη Ήπειρο. Η μόνη που δεν παρασέρνεται είναι η κυβέρνηση της Ελλάδας που παρά τα όσα τραγικά περνούν στις σκλαβωμένες περιοχές Έλληνες ,αυτή επιδίδεται σε εκλογικούς καταλόγους, σε βολέματα ψηφοφόρων της, σε μηχανορραφίες και καλπονοθείες και γενικά σε μια απαράδεκτη στάση που μόνο ντροπή προκαλεί. Ο λαός όμως ξεσηκώνεται και με συνεχόμενες διαδηλώσεις αλλά και απειλές προς τους κυβερνόντες αναγκάζεται να πάρει θέση και προετοιμάζει τον στρατό για την εσχάτη λύση του πολέμου. Ακόμα και στην Χαλκίδα ο κόσμος αγανακτεί και η

[1] Charles Chaloner Ogle (1851–1878). Κάρολος Όγλ. Δημοσιογράφος των Times του Λονδίνου που σκοτώθηκε από τους Τούρκους στη μάχη της Μακρυνίτσας στο Πήλιο. Το ακέφαλο πτώμα του μεταφέρθηκε με πλοίο στην Αθήνα και η ταφή του έγινε στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών. Ο μαρτυρικός θάνατος του είχε συγκλονίσει το πανελλήνιο αλλά και την Ευρώπη. (Βικιπαίδεια)

εφημερίδα ΕΥΒΟΙΑ[2] μέσω του συντάκτης της Γεωργίου Φιλάρετου[3] που δεν μασάει τα λόγια του, με άρθρο κόλαφο την 1η Δεκεμβρίου του 1877 αρ. φ 101ξεσηκώνει τους Χαλκιδαίους. Μεταξύ των άλλων γράφει προς τους κυβερνόντες.

«Εάν σείς ώ υπεύθυνοι Κυβερνήται πλανάσθαι· εάν οι εύποροι, γονυπετείς προ του αργυρίου, ικετεύωσι τον Θεόν να μείνωσι τα πράγματα ως έχουσι δια να θησαυρίζωσι δια τοκογλυφίας και καταπιέσεων κατά των ασθενών και πτωχών ή ένα άλλοι δι ίδιου έκαστος λογον κωφεύωσιν εις την φωνήν της γλυκειάς πατρίδος, οι πολλοί όμως γνωρίζουσιν έτι ν΄ αποθάνωσι της ατίμου ζωής θάνατον ένδοξον.»

Στην καθομιλουμένη για όσους δεν γνωρίζουν την καθαρεύουσα γράφει:

«Αν εσείς νομίζεται ότι είστε υπεύθυνοι κυβέρνηση πλανάστε. Αν οι πλούσιοι που προσκυνάνε το χρήμα και ικετεύουν τον Θεό για να μείνουν τα πράγματα όπως είναι ώστε να θησαυρίζουν με την τοκογλυφία και την καταπίεση των ασθενέστερων και φτωχότερων τάξεων κλείνοντας τα αυτιά τους στην αγωνία της πατρίδας πλανώνται. Οι περισσότεροι προτιμάμε έναν ένδοξο θάνατο παρα μια άτιμη ζωή.»

Γιώργος Φιλάρετος (Βικιπαίδεια)

Ο Γεώργιος Φιλάρετος στο *Ημερολόγιον Σκόκου* του 1889.

[2] Οι εφημερίδες ΕΥΒΟΙΑ και ΕΥΡΙΠΟΣ βρίσκονται ψηφιοποιημένες στην Βιβλιοθήκη της Βουλής.

[3] Γεώργιος Φιλάρετος (Χαλκίδα 1848 - Αθήνα, 11 Ιουλίου 1929) Ένας από τους πιο σημαντικούς Έλληνες νομικούς αλλά και εξέχουσα προσωπικότητα. Ο ίδιος ο Ελευθέριος Βενιζέλος τον είχε χαρακτηρίσει σαν «πατέρα της Ελληνικής Δημοκρατίας». Μαζί με τον έμπορο ξάδερφό του Κωνσταντίνο Φιλάρετο είχαν την εφημερίδα της Χαλκίδας «ΕΥΒΟΙΑ». (Βικιπαίδεια)

Για το άρθρο του αυτό ο Φιλάρετος θα αντιμετωπίσει την «δικαιοσύνη» που σε πρωτόγνωρο χρόνο για τα μέχρι τότε δεδομένα της, του απαγγέλει κατηγορία. Η άλλη εφημερίδα της Χαλκίδας ο ΕΥΡΙΠΟΣ με άρθρο της στις 10/12/1877 ενημερώνει το κοινό της ότι απαγγέλθηκε κατηγορία κατά του κυρίου Φιλάρετου που ναι μεν "έχει και αυτός τα δίκια του αλλά θα μπορούσε και λίγο πιο διακριτικά"... Επίσης κάνει και σύσταση στον κύριο Εισαγγελέα "να βάλει λίγο νερό στο κρασί του".

Εφημερίδα Εύριπος 10/12/1877 αρ.φ 647 σελ 3.

«Κατά του συναδέλφου συντάκτου της Ευβοίας κ. Γ. Φιλαρέτου απαγγέλθηκε κατηγορία, μετά την κατά το παρελ. Σάββατον έκδοσιν παραρτήματος του, εν ώ μετά τας τηλεγραφικάς ειδήσεις εν τη αγανακτήσει του δια την θλιβεράν ημών κατάστασιν, απέναντι των κατά την ανατολήν διαδραματιζομένων, δια προκλητικών παρακελεύσεων εκάλει τον λαόν και ιδία τον στρατόν εις τα σύνορα προς απελευθέρωσιν των υποδούλων Ελλήνων, ή εις Αθήνας προς τιμωρίαν 300 πανούργων, ούς θεωρεί ως παρασιτίου της αδρανείας μας. Πιθανόν μεν ο συνάδελφος κατ' ουσίαν να έχει δίκιο αλλ' όμως αναντίρρητον είναι ότι έσπευσε παρά πολύ εις τοιαύτην πρόκλησιν απελπιστικήν· ομολογητέον όμως προς τούτοις ότι και ο κ. Εισαγγελεύς έδειξεν υπερβολικόν ζήλον υποβαλών τον κ. Φιλάρετον εις κατηγορίαν ήτις κατ' ουδέν δύναται να παρακωλύση τον ρούν των πραγμάτων εάν αποδειχθώσι βάσιμοι αι εκφραζόμεναι πεποιθήσεις του».

Ο ΕΥΡΙΠΟΣ του Αντώνη Μάτσα[4] ήταν η εφημερίδα που πραγματικά πιστεύω ότι το έργο που άφησε είναι μνημειώδες σε όσα αφορούν τις πληροφορίες γύρω από την Χαλκίδα εκείνης της εποχής αλλά με πολύ συντηρητική γραμμή χωρίς αυτό να είναι απαραίτητα κακό. Στις 21 Ιανουαρίου του 1878 ο αρθρογράφος του ΕΥΡΙΠΟΥ περιγράφει μια διαδήλωση Χαλκιδαίων για την αδράνεια της κυβέρνησης και των βουλευτών κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στους αγαπημένους της εφημερίδας "φρόνιμους πολίτες."

---

[4] Αντώνιος Μάτσας (1831 Σάμος - 1912 Χαλκίδα) Γεννήθηκε στη Σάμο και ήρθε στην Χαλκίδα το 1836 μαζί με όλους τους υπόλοιπους Σαμιώτες που ήρθαν μαζικά στην Χαλκίδα. Ο πατέρας του ήταν ο Ιωάννης Μάτσας, ιερέας στο ναό του αγίου Νικολάου. Νομικός αν και δεν ολοκλήρωσε τις σπουδές του, Γραμματέας των πρωτοδίκων και Έπαρχος της Καρυστίας. Ιδιοκτήτης και ιδρυτής της εφημερίδας ΕΥΡΙΠΟΣ, της μακροβιότερης και πλέον αξιόπιστης εφημερίδας της Χαλκίδας. Ίσως η πιο εμβληματική προσωπικότητα της Χαλκίδας εκείνης της εποχής που σήμερα τίποτα δεν θυμίζει το όνομα του και την προσφορά του. (Προσωπική έρευνα με πηγές όλες τις τότε εφημερίδες της Χαλκίδας που κάποια στιγμή ελπίζω να την ολοκληρώσω και να την δημοσιεύσω).

« Ο καταλαβών τας Αθήνας πυρετός των διαδηλώσεων μετεδόθη ως ήν επόμενον και εν ταις επαρχίαις· ούτω δε και η Χαλκίς δεν έμεινε άγευστος αυτών. Το εσπέρας της παρελθ. Κυριακής, τρεις ή τέσσαρες άνθρωποι εισελθόντες εν τω κωδωνοστασίω του αγίου Νικολάου[5], όπισθεν του οποίου κείται και το δημαρχικόν κατάστημα, και κλείνοντες τας θύρας ανήλθον και έκροσον τον κώδωνα λίαν ζωηρώς· η κωδωνοκρουσία προσέλκυσε πολλούς εν τω πλατεία και τότε από του κωδωνοστασίου εξερράγησον φοβεραί φωναί. Ζήτω ο πόλεμος! Γιούχα της οικουμενικής κυβερνήσεως! Γιούχα των βουλευτών! Τα ατοπήματα ταύτα απομάκρυναν τους φρόνιμους πολίτες και οι κωδωνοκρούσται μετά πολλών παίδων διεσπάρησαν εις τάς οδούς τ' αυτά ζήτω και γιούχα επαναλαμβάνοντες· και πρώτον μεν μετέβησαν εις του κ. Νομάρχου ζητοκραυγάζοντες υπέρ του πολέμου, ο κ. Νομάρχης εξελθών εις τον εξώστην τους προέτρεψε να καθησυχάσωσιν, αλλ' εκείθεν ούτοι διευθύνθησαν δια των γιουχαρισμών και λιθοβολισμών και ούτως έληξεν η λεγόμενη αύτη διαδήλωσις. Και είναι μέν αληθές ότι οι πολίται δικαιούνται πληρέστατα να εκδηλώσωσι τα φρονήματα και τα αισθήματα των, εφ όσον δεν προσβάλουσι τους νόμους και τα δικαιώματα των συμπολιτών αυτών· αλλ' επι του προκειμένου η λεγόμενη αύτη διαδήλωσις παρεξετράπη εις ατοπήματα, άτινα άπαντες οι φρόνιμοι πολίται αποδοκίμασαν».

Αντώνιος Μάτσας (Εφημερίδα Εύριπος)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ι. ΜΑΤΣΑΣ

[5] Το 1877 η εκκλησία του αγίου Νικολάου ήταν στο ίδιο σημείο που είναι και τώρα μόνο που δεν ήταν εκκλησία αλλά τζαμί. Ήταν το Ουρσί Τζαμί που είχε μετατραπεί σε εκκλησία. Ο θεμέλιος λίθος της εκκλησίας μπήκε το 1890 και τα εγκαίνια της έγιναν στις 5 Δεκεμβρίου του 1894.

Αυτά είχε έρθει να δει και να καταγράψει ο Charles Chaloner Ogle αλλά φαίνεται ότι κάποιος του είχε μιλήσει για την καστροπολιτεία της Χαλκίδας και τις τρείς θρησκείες που περιέργως συζούσαν αρμονικά σ' αυτή την πόλη ενώ λόγω των συνθηκών κανονικά θα έπρεπε να αλληλοσπαράζονται. Πράγματι έρχεται στην Χαλκίδα και προς τα τέλη Αυγούστου η εφημερίδα των Αθηνών ΝΕΑ ΗΜΕΡΑ δημοσιεύει στα Ελληνικά την ανταπόκριση του Ogle στους Times. Όλη η ανταπόκριση του είναι ένα εξαιρετικό χρονικό που ο ΕΥΡΙΠΟΣ σαν εφημερίδα είχε κάνει σημαία αυτή την συνύπαρξη με καταιγισμό άρθρων για το απαράδεκτο της καύσης του Ιούδα αλλά και τον σεβασμό προς τον Τούρκο πρέσβη που κατοικοέδρευε στην Χαλκίδα, το κάνει πρωτοσέλιδο. Αξίζει εδώ να πούμε ότι παρα την συντηρητικότητα του ο Εύριπος σπάνια γινόταν γραφικός σύμφωνα με τα δεδομένα της τότε εποχής πάντα.

Εν Χαλκίδι τη 3η Σεπτεμβρίου του 1877. Αρ. 632.

ΕΥΡΙΠΟΣ

Εφημερίς πολιτική και των ειδήσεων.

Αντί πάσας άλλης ύλης επροτιμήσαμεν να μεταφέρωμεν εις τας στήλας του Ε υ ρ ί π ο υ από της Ν έ α ς Η μ έ ρ α ς την περί Χαλκίδος ωραιοτάτην αλληλογραφίαν ήν έστειλε εις τον Χ ρ ό ν ο ν του Λονδίνου ο ευγενής ανταποκριτής αυτού, όστις προ μηνός σχεδόν επισκεύθη και την Χαλκίδα.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΧΑΛΚΙΔΑ

Εν Αθήναις 10/22 Αυγούστου 1877

Ακολουθεί το δημοσιευμένο στην Νέα Ημέρα κείμενο του Charles Chaloner Ogle μεταγλωττισμένο στην καθομιλουμένη νεοελληνική.

Είχα ακούσει ότι στην Χαλκίδα κάτω από το σκήπτρο της Α.Μ. του Βασιλιά Γεώργιου του πρώτου, Μουσουλμάνοι, Ιουδαίοι και Έλληνες

συζούν με πλήρη ισότητα αλλά και με φιλικότατες σχέσεις μεταξύ τους. Αποφάσισα λοιπόν να παρατηρήσω με τα ίδια μου τα μάτια το περίεργο αυτό φαινόμενο και γι αυτόν τον σκοπό αναχώρησα ένα πρωινό από την Θήβα που βρισκόμουν με μια ταχυδρομική άμαξα[6] για την Χαλκίδα. Κατ΄ αρχάς ο δρόμος μας που διέσχιζε την κοιλάδα δεν είχε τίποτα το αξιοσημείωτο. Μετά από όχι πολύ ώρα φτάσαμε στην κορυφή του όρους που εκεί φαινόντουσαν τα ερείπια ενός ταμπουριού[7] που προφανώς κάποιος οπλαρχηγός κατά την διάρκεια της επανάστασης[8] θα το υπερασπίστηκε για μεγάλο διάστημα από τους Τούρκους της κοιλάδας. Ομολογώ ότι δεν έδινα και πολύ προσοχή στις ηρωικές διηγήσεις των συνεπιβατών μου γιατί τα μάτια μου είχαν καθηλωθεί στο πανόραμα που ξεπρόβαλε σιγά σιγά μπροστά τους. Τα ψηλά όρη της Εύβοιας, τα στολισμένα με μάρμαρο, τον Εύριπο που έμοιαζε σαν μια υδάτινη αλυσίδα, την χιονοσκεπασμένη κορφή της Δίρφυς και πιο πέρα τον κόλπο του Βόλου και το Πήλιο, το σκεπασμένο από χωριά και δάση. Ακριβώς απέναντι μας στέκεται η Χαλκίδα που είχε την τιμή κάποτε να φιλοξενεί Ενετούς οι οποίοι και εδώ όπως και σε κάθε τόπο που κατέκτησαν άφησαν πίσω τους ανεξίτηλα ίχνη. Η πόλη έχει έντονο και το Τουρκικό και το Ελληνικό στοιχείο αλλά κατ' ουσία είναι Ενετική. Τα σκουρόχρωμα τείχη της που την περικλείουν όπως και η θάλασσα, με την πρώτη ματιά είναι φανερό ότι η Χαλκίδα ήταν κτήμα της νύμφης της Αδριατικής. Στους προμαχώνες της κάποτε κυμάτιζε η ημισέληνος και σήμερα ο Ελληνικός σταυρός αλλά το αληθινό έμβλημα της πόλης είναι ο πτερωτός Λέων του Αγίου Μάρκου. Το θέαμα είναι γραφικότατο. Τα παχιά Ενετικά τείχη και οι ισχυροί πύργοι, οι ψηλοί μιναρέδες και οι νεώτερες Ελληνικές οικίες διηγούνται με την σιωπή τους την ιστορία της Χαλκίδας. Σαν όνειρο περνάνε από τα μάτια μου οι διάφορες περιπέτειες της πόλης η οποία από Αθηναϊκή αποικία, από πρωτεύουσα του Βασιλείου του Νεγροπόντε, από έδρα του Καπιτάν Πασά έφτασε σήμερα να είναι μια ελεύθερη πόλη του Ελληνικού Βασιλείου.

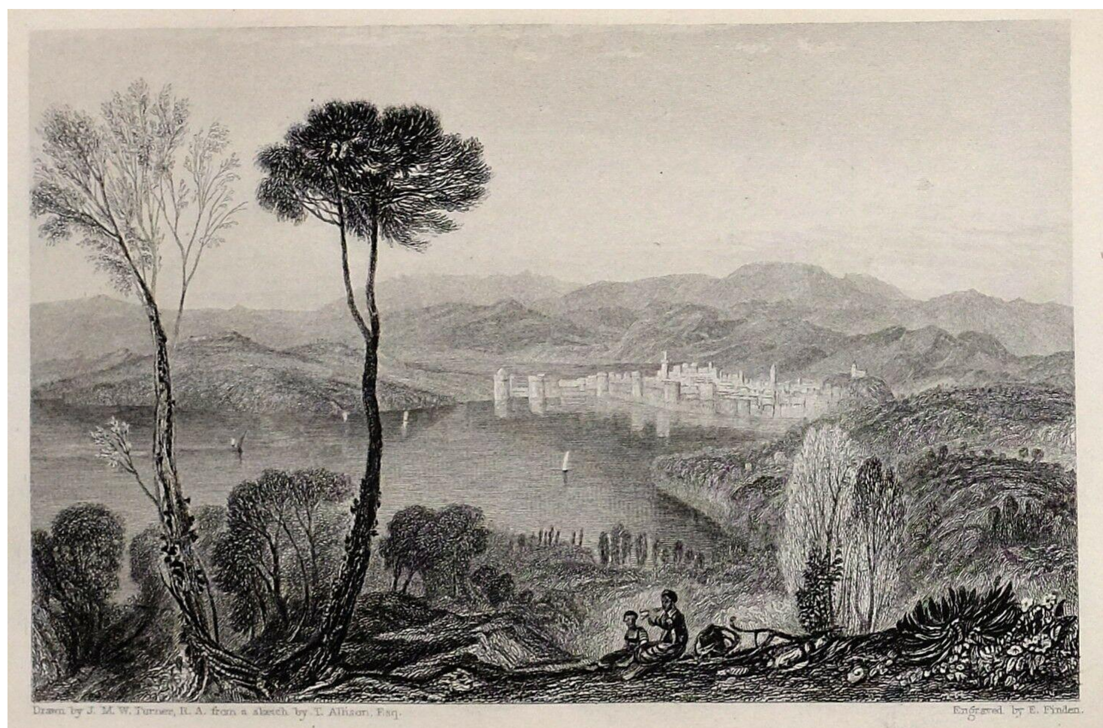
---

[6] Η ταχυδρομική άμαξα ήταν το κύριο δημόσιο μέσο συγκοινωνίας μεταξύ Χαλκίδας και Θήβας. Εννοείται ότι δεν ήταν μηχανοκίνητη αλλά την τραβούσαν άλογα. Υπάρχουν δεκάδες καταγγελίες πολιτών για την συμπεριφορά των ηνίοχων, των οδηγών δηλαδή γιατί πολύ συχνά τους κατέβαζαν κάτω και περπατούσαν για αρκετή ώρα μέσα στον χωματόδρομο με την δικαιολογία της κόπωσης των αλόγων είτε γιατί ο δρόμος ήταν κακός. (*Από δημοσιεύματα που έχω βρει στις εφημερίδες*)

[7] Σ.Σ.Ε. Βεβαίως εννοεί τον αείμνηστο στρατηγό της Εύβοιας Ν. Κριεζώτη και την ένδοξη μάχη που έδωσε απέναντι στους Τούρκους στον α ν η φ ο ρ ί τ η (*Ριτσώνα*) (*Η παραπομπή ανήκει στον συντάκτη του Ευρίπου*)

[8] Επανάσταση του 1821

Κάπως έτσι θα είδε την Χαλκίδα από τον Ανηφορίτη (Ριτσώνα) και εντυπωσιάστηκε ο Κάρολος Όγλ. Αν και η γκραβούρα είναι του 1834 δεν είχαν αλλάξει πολλά πράγματα. (Negropont by Edward Finden 1834)

Περνώντας την ανοιγόμενη γέφυρα που κατασκευάσθηκε πριν μερικές δεκαετίες όχι για να προστατεύει από τους εχθρούς αλλά για τον διάπλου των πλοίων, βρέθηκα εντός των τειχών της Χαλκίδας. Εδώ με περίμενε η φιλοξενία που βρίσκουν οι περιηγητές σε κάθε Ελληνική πόλη εκτός της Αθήνας που η πρόοδος του πολιτισμού της έχει καταστήσει αδύνατη την ανάπτυξη όποιας αρετής σχετική με την φιλοξενία. Η θέα των δρόμων είναι εξαιρετικά αξιοπερίεργη. Ερειπωμένα Τουρκικά παλάτια και κομψές Ελληνικές οικίες βρίσκονται το ένα δίπλα στο άλλο. Σε κάθε πλατεία υπάρχουν τζαμιά που χρησιμοποιούνται είτε σαν στρατώνες είτε για οποιαδήποτε άλλη δημόσια χρίση. Λίθινες Τούρκικες μπομπάρδες [9]κοσμούν τις εισόδους των Ελληνικών κατοικιών που έχουν ανεγερθεί ανάμεσα στα Ενετικά τείχη και τις φυλακές. Ήταν εορτάσιμη ημέρα και σχεδόν όλοι οι κάτοικοι είχαν μαζευτεί στην αγορά που μπορεί κανείς να βρει φτηνά Ευρωπαϊκά εμπορεύματα. Οι περισσότεροι των εμπόρων ήταν Εβραίοι. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι Χαλκιδαίοι Εβραίοι δεν είναι πλούσιοι όπως σε άλλα μέρη αλλά κατά πολύ φτωχότεροι και αυτό μάλλον γιατί η ικανότητες τους δεν βρίσκουν μεγάλο πεδίο δράσης.

[9] Είναι οι στρογγυλές πέτρες που σήμερα τις βρίσκουμε περιμετρικά στην πλατεία Αθανάτων, στο μουσείο του κάστρου του Καράμπαμπα αλλά και στις αυλές αρκετών σπιτιών. Αυτές τις έριχναν τεράστια κανόνια του τουρκικού στρατού το 1470 για την κατακρήμνιση των τειχών του Νεγροπόντε

Οι μπομπάρδες που βρίσκονται στην Πλατεία Αθανάτων της Χαλκίδας, ακριβώς δίπλα από την παλαιά γέφυρα. (προσωπικό αρχείο)

Ανήκουν στην ίδια φυλή με αυτών της Θεσσαλονίκης και είναι καταφανές ότι είναι απόγονοι Ισπανών Εβραίων που στις αρχές του 17ου αιώνα ζήτησαν προστασία από τους Τούρκους λόγω του θρησκευτικού φανατισμού των χριστιανών. Ένας ρακένδυτος οπωροπώλης Εβραίος μόλις άκουσε ότι είμαι Άγγλος μου είπε ότι δύο από τους πιο σημαντικούς άνδρες της πατρίδας μου είναι Εβραίοι. Ο Δισραέλης[10] και ο Ρότσιλδ[11] είναι Ισραηλίτες μου είπε. Μόνο ένας Εβραίος μου έκανε παράπονα για τους Χαλκιδαίους συμπολίτες του. Ήταν κάποιος οινοπώλης, απαίσιος στη θέα που προσπαθούσε να με πείσει ότι κάποιοι στρατιώτες έκλεψαν το εργαστήριο του. Όταν όμως τον πίεσα κάνοντας του πολλές ερωτήσεις ομολόγησε επι τέλους ότι ένας και μόνο στρατιώτης ήπιε κρασί στο εργαστήριο του και έφυγε χωρίς να πληρώσει. Ο συνολικός πληθυσμός της Χαλκίδας φτάνει τους 11.135 κατοίκους.

---

[10] Benjamin Disraeli **(1804-1881) Άγγλος εβραϊκής καταγωγής. Συγγραφέας, βουλευτής, υπουργός Οικονομικών, πρόεδρος της βουλής των κοινοτήτων αλλά και Πρωθυπουργός της Αγγλίας. (Βικιπαίδεια)**

[11] Φερδινάνδος Ρότσιλδ (1839-1898). Βαθύπλουτος Γάλλος που γεννήθηκε στην Αυστρία αλλά δραστηριοποιήθηκε σαν τραπεζίτης στην Αγγλία και η καταγωγή του ήταν εβραϊκή. Το όνομα του βρίσκεται πρώτο στη στήλη των ευεργετών της εβραϊκής συναγωγής της Χαλκίδας. Με δωρεά του χτίστηκε η εβραϊκή συναγωγή, η μάντρα αλλά και το σπιτάκι του κηπουρού στο εβραϊκό νεκροταφείο της Χαλκίδας το 1897.(Από εφημερίδες Χαλκίδας)

Από αυτούς οι Εβραίοι είναι μόνο 214 κατανεμημένοι σε 41 οικογένειες. Στην σχολή των απόρων παίδων[12]από τους 63 μαθητές οι 17 είναι παιδιά Εβραίων. Σε καμία περίπτωση δεν διέκρινα ίχνος διωγμού των Εβραίων από τους Χριστιανούς φέρνοντας στη μνήμη μου την υπόθεση Πατσιφίκου.[13]

Το κάψιμο του Ιούδα που ήταν η αιτία για την περίφημη υπόθεση Πατσιφίκου συνεχίστηκε μέχρι τα πρόσφατα χρόνια και εδώ στην Χαλκίδα γινόταν στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής αλλά και σε πολλές ακόμα συνοικίες ή γειτονιές. (Γενικά Αρχεία του Κράτους-αγία Παρασκευή- κάψιμο Ιούδα-αρχείο Θ. Σκούρα)

Επισκέφθηκα και την συναγωγή που λειτουργεί χωρίς κανείς να την ενοχλεί, οι δε Εβραίοι μολονότι καταπιέζονται από την φτώχεια, ομολογούν την δίκαια μεταχείριση τους από την Ελληνική κυβέρνηση

---

[12]Υπήρχε σχολή για τα παιδιά από φτωχές οικογένειες που ονομαζόταν «σχολή απόρων παίδων». Η δημόσια εκπαίδευση τότε δεν ήταν δωρεάν και προς τιμή της η Χαλκίδα μέσω του Δήμου της και του Έπαρχου της διέθεταν χρήματα και για τα άπορα παιδιά αλλά και για τα ορφανά παιδιά. Επίσης αν και δεν υπήρχε οργανωμένη υπηρεσία για την υγεία των φτωχών οικογενειών οι περισσότεροι από τους γιατρούς της πόλης τους περιέθαλπαν δωρεάν και υπήρχε μέριμνα για αυτούς, στους διάφορους μαζικούς εμβολιασμούς. («Η Χαλκίς υπο Φυσικήν και Ιατρικήν έποψιν» του Στέφανου Καλλία και εφημερίδες Χαλκίδας)

[13] Ισπανοεβραίος ή Πορτογαλοεβραίος τυχοδιώκτης και γνωστός τοκογλύφος με Αγγλική υπηκοότητα που υπηρέτησε σαν πρόξενος της Πορτογαλίας στην Ελλάδα από το 1836 έως το 1842. Δημιούργησε θέμα για το έθιμο του κάψιμου του Ιούδα τις ημέρες του Πάσχα και δέχτηκε επίθεση από όχλο Αθηναίων πολιτών. Ζήτησε τεράστια αποζημίωση από την Ελληνική κυβέρνηση η οποία του την αρνήθηκε με αποτέλεσμα οι Άγγλοι με τον στόλο τους να προβούν σε ναυτικό αποκλεισμό της Ελλάδας το 1950 και να κατάσχουν στο Αιγαίο τα Ελληνικά πλοία. (Βικιπαίδεια)

για όσα χρόνια ζουν εδώ. Στην αγορά συνάντησα και κάποιους από τους προύχοντες μουσουλμάνους της πόλης. Ο Χαλίλ Εφφένδης είναι ένας από τους πλουσιότερους Χαλκιδαίους, ενοικιαστής των φόρων[14] και μάλλον από αυτούς που προκαλούν φθόνο και αποτροπιασμό. Συνάντησα και έναν νεαρό που σπουδάζει διπλωματία στην Κωνσταντινούπολη και άλλους πέντε μουσουλμάνους. Όλοι εκτός του νεαρού φοιτητή μου εξέφρασαν την ευαρέσκεια τους για τις πολιτικές αλλά και κοινωνικές συνθήκες που βιώνουν εδώ. Ο φοιτητής με ξενάγησε στο τζαμί[15] του οποίου τα παράθυρα ήταν σπασμένα από πέτρες που βρίσκονταν στο πάτωμα του.

Το τζαμί από το αρχείο του Θ. Σκούρα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Πράγματι έμεινε σε άθλια κατάσταση για πάρα πολλά χρόνια. Κάποια περίοδο χρησιμοποιήθηκε και σαν στάβλος του στρατού και μόλις πρίν λίγα χρόνια ανακαινίστηκε και σήμερα λειτουργεί σαν εκθεσιακός χώρος της συλλογής Καράκωστα.

Κρίνοντας όμως κανείς από την καθολική έλλειψη καθαριότητας και τακτοποίησης εύκολα συμπεραίνει ότι αυτές οι πέτρες βρίσκονται στο

[14] Στην γέφυρα, στην Λιανή άμμο και στον Βελή Μπαμπά (σημερινή δεξαμενή) υπήρχαν φυλάκια (κάτι σαν τα διόδια σήμερα) που πλήρωναν είσοδο και έξοδο από την πόλη όσοι διακινούσαν εμπορεύματα.

[15] Το τζαμί που τον ξενάγησε ο φοιτητής είναι το Εμίρ Ζαδέ που σήμερα λειτουργεί σαν μουσείο και φιλοξενεί την συλλογή Καράκωστα.

ίδιο σημείο εδώ και πολλές δεκαετίες.[16] Ούτε λίγο ούτε πολύ ο φοιτητής επανέλαβε στα Γαλλικά τις γνωστές φράσεις περι της ανεξιθρησκίας της Τουρκίας αλλά αυτή η επιμονή του φαίνεται ότι ενόχλησε τους ομοθρήσκους του γιατί αναγκάστηκε να δημοσιεύσει στις εφημερίδες την εξής επιστολή. (ακολουθεί η γνωστή επιστολή του κ. Φαΐζη Αρναούτογλου που δημοσιεύσαμε στο περασμένο φύλλο της ΗΜΕΡΑΣ).[17] Ο αριθμός των μουσουλμάνων της Χαλκίδας συνεχώς ελαττώνεται. Οι νέοι μεταναστεύουν στην Κωνσταντινούπολη αναζητώντας μία καλύτερη τύχη ενώ τα κορίτσια μένουν ανύπαντρα γιατί κανείς από τους μουσουλμάνους δεν τολμάει να παντρευτεί περισσότερες από μία συζύγους. Προς το παρόν στην Χαλκίδα υπάρχουν μόνο 68 μουσουλμάνοι αλλά λόγω του σχετικού αλλά σίγουρα ανώτερου από τους περισσότερους Χαλκιδαίους πλούτου τους η θέση τους είναι επίζηλος. Ένας Άγγλος [18]που ζει στην Χαλκίδα μου είπε γι αυτούς: Είναι οι ευτυχέστεροι άνθρωποι του κόσμου. Ενδιαφέρονται έντονα για τα δημοτικά πράγματα και οι Έλληνες σκοπεύουν στις επόμενες εκλογές να εκλέξουν έναν από αυτός στο Δημοτικό συμβούλιο. Η μπάντα[19] της πόλης παίζει πάντα και τούρκικες μελωδίες προς ευχαρίστηση των μουσουλμάνων και γενικά η πόλη τους αντιμετωπίζει σαν ίσους προς τους χριστιανούς. Μεταξύ τους συνδιαλέγονται στην τούρκικη γλώσσα, δεν ζουν όμως σε κάποια ξεχωριστή συνοικία όπως οι Εβραίοι. Το απόγευμα επισκεύθηκα κάποια μουσουλμάνα που την έλεγαν Δουδούν. Η γυναίκα αυτή είναι άξια ενδιαφέροντος. Κόρη χειρουργού που εξασκεί την επιστήμη του πατέρα της με τόση επιτυχία που οι Έλληνες γιατροί της πόλης είναι αναγκασμένοι να αρκούνται στα περισσεύματα της πελατείας της. Και όμως αυτό το αναφέρω προς τιμή τους γιατί αν και η άνευ διπλώματος εξάσκηση του επαγγέλματος απαγορεύεται ποτέ δεν την εμπόδισαν να το εξασκεί είτε με καταγγελίες είτε με οποιοδήποτε άλλο μέσον. Οι πελάτες της είναι μουσουλμάνοι, χριστιανοί αλλά και

---

[16] *Ποιος εμποδίζει τους οθωμανούς συμπολίτες μας να διατηρούν καθαρό εντός και εκτός του τέμενος το οποίο θεωρούν ιερό;* (η παραπομπή ανήκει στην εφημερίδα ΕΥΡΙΠΟΣ).

[17] Δυστυχώς αν και δεν νομίζω να έχει μεγάλη αξία αυτή η δημοσίευση, το φύλλο της Νέας Ημέρας που έχει δημοσιευτεί δεν υπάρχει στην ψηφιακή βιβλιοθήκη της Βουλής.

[18] Τότε ζούσαν ελάχιστοι Άγγλοι στην Χαλκίδα σύμφωνα με δική μου έρευνα. Ένας ήταν ο Charles Smith που αμφιβάλλω αν ακόμα κατοικούσε στην πόλη και ο άλλος ήταν ο Ναύαρχος Arthur Lukis Mansell που διέπρεψε και πέθανε εδώ . Πιστεύω ότι αναφέρεται στον Mansell.

[19] Η μπάντα της πόλης εκείνη την εποχή ήταν στρατιωτική και συνήθως βρισκόταν στην πλατεία Ομόνοιας, την σημερινή του αγίου Νικολάου. Στη συνέχεια απέκτησε και δική της φιλαρμονική η Χαλκίδα και γενικά η μουσική στα διάφορα σημεία της πόλης ήταν ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια του πολιτισμού της.

ένας Άγγλος. Αν κάποιος από αυτούς αρνηθεί να την πληρώσει τότε η Δουδού τον εγκαλεί στα ελληνικά δικαστήρια μέσω Ελλήνων δικηγόρων. Την κυρία Δουδού που κάλυπτε το πρόσωπο της με το γνωστό γιασμάκι[20] την βρήκα να κάθεται δίπλα στον σύζυγό της ο οποίος είναι επίσης χειρουργός. Με υποδέχτηκαν με πολύ χαρά και η κυρία Δουδού μου εμπιστεύτηκε τους προβληματισμούς της για τις κόρες της και την δυσκολία αποκατάστασης τους. Απαντώντας στις ερωτήσεις μου, μού εμπιστεύτηκε ότι δεν μπορεί να απαρνηθεί τις θρησκευτικές τις πεποιθήσεις ώστε να επιτρέψει σε αυτές να παντρευτούν με χριστιανούς. Η ειρηνική συμβίωση των μουσουλμάνων της Χαλκίδας με τους συμπολίτες τους σήμερα είναι δυσκολότερη από παλαιότερα γιατί η πόλη είναι γεμάτη από νεοσύλλεκτους στρατιώτες που έχουν συγκεντρωθεί στο εδώ στρατόπεδο με σκοπό την εκπαίδευση τους για τον επικείμενο πόλεμο με τους Τούρκους. Από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το βράδυ αντηχούν στρατιωτικά παραγγέλματα. Ακόμα και στις γιορτές της πόλης δεν μπορούν να συμμετάσχουν οι μουσουλμάνοι καθώς ο τρόπος που πανηγυρίζουν οι χριστιανοί είναι πέρα από τα όρια της δικής τους κουλτούρας. Τη νύχτα που πέρασα στην Χαλκίδα η αγορά είχε γεμίσει από χορευτές που χόρευαν την πυρρίχη[21] και οι κινήσεις τους είχαν θεατρική χάρη. Μουσικοί ήταν κάποιοι ημίγυμνοι αθίγγανοι που χτύπαγαν κάποια κακόφωνα όργανα και περίπου 75 μέλη του Ιερού Λόχου των Θηβών έψελναν πολεμικά άσματα. Η σκηνή αυτή προφανώς θα ερέθιζε αφάνταστα τα νεύρα των ευσεβών μουσουλμάνων. Την επομένη γύρω στις 2 η ώρα το μεσημέρι ανέβηκα σε ένα ιστιοφόρο μικρό σκάφος που με την βοήθεια του ρεύματος κατέπλευσα τον Εύριπο περνώντας από την Αυλίδα και ένοιωσα πολύ πιο τυχερός από τον Αγαμέμνονα. Μετά από 24 ώρες ενός Ομηρικού πλου αγκυροβολήσαμε στον Πειραιά. Σε αυτό το ταξίδι δεν έμαθα τίποτα από αυτά που δεν γνώριζα. Οι Τούρκοι είναι ότι και οι υπόλοιποι άνθρωποι ενώ οι Έλληνες είναι ένας λαός προηγμένος και φιλελεύθερος που αν και έχουν υποστεί τα πάνδεινα από τους Τούρκους αυτοί είναι απαλλαγμένοι από κάθε είδους φανατισμό εναντίον τους και κανένας ή ελάχιστοι είναι αυτοί που έχουν τη γνώση για τα της Ανατολής. Αν οι Έλληνες κηρύξουν τον πόλεμο κατά της Τουρκίας το προσεχές Φθινόπωρο ή την Άνοιξη δεν θα πολεμήσουν εναντίον της τούρκικης φυλής ή της μωαμεθανικής

---

[20] Ύφασμα που οι μουσουλμάνες καλύπτουν το κεφάλι και το πρόσωπο τους.

[21] Πυρρίχιος. Ο αρχαιότερος Ελληνικός χορός. Οι χορευτές χορεύουν με περικεφαλαία, ασπίδα και δόρυ. (Βικιπαίδεια)

θρησκείας αλλά εναντίον της κυβέρνησης που σφετερίστηκε τη χώρα τους και κακοποιεί τους ομόφυλούς τους. Πρίν την πρόσφατη θρησκευτική εξέγερση[22] στην Τουρκία όλοι πίστευαν ότι οι μουσουλμάνοι της Κρήτης θα κατανοούσαν την αγανάκτηση των Χριστιανών αλλά γελάστηκαν με αποτέλεσμα σήμερα οι Έλληνες να θεωρούν σαν μοναδικούς σύμμαχους τους του Γιουγκοσλάβους. Οι Έλληνες δεν επιθυμούν να εκδιώξουν τους μουσουλμάνους από τα Ελληνικά εδάφη αλλά να συζήσουν σε αυτά σαν πιστοί υπήκοοι μιας δίκαιας κυβέρνησης

Από τους Times.

Μετα την Χαλκίδα και την επιστροφή στου στην Αθήνα ο Κάρολος Όγλ, τον Φεβρουάριο του 1878 αποφασίζει να επισκεφθεί την εξεγερμένη Θεσσαλία και είναι παρόντας στην μάχη της Μακρινίτσας στο πλευρό των εξεγερμένων. Εκεί όμως οι εξεγερμένοι γνωρίζουν την ήττα και ο Κάρολος έφιππος μετα τη λήξη της μάχης προσπαθεί να σώσει γυναικόπαιδα από την μανία των Τούρκων. Οι Τούρκοι τον αποκεφαλίζουν και περιφέρουν το κεφάλι του σαν τρόπαιο καρφωμένο σε μία λόγχη.

ΕΥΡΙΠΟΣ 25 Μαρτίου 1878.Αρ. φ. 662

Ο θάνατος του φιλέλληνα ανταποκριτή της παγκόσμιας εφημερίδας, του αγγλικού Χ ρ ό ν ο υ[23] Καρόλου Όγλ βύθισε σε λύπη όλη την πόλη μας και δικαίως γιατί αυτή πολλές φορές είχε την ευτυχία να δει μέσω της εφημερίδας του τον φιλελληνισμό του διακεκριμένου άνδρα του οποίου η μνήμη δεν θα σβήσει ποτέ. Σαν φόρο ευγνωμοσύνης προσφέρουμε ένα δάκρυ για την απώλεια του και τον θάνατο του τον αντιμετωπίζουμε σαν εθνική συμφορά.

Το ακέφαλο πτώμα του Charles Ogle μέσα σε μολύβδινο φέρετρο θα μεταφερθεί με το Αγγλικό πολεμικό πλοίο “Wizard” στον Πειραιά και στις 29 Μαρτίου του 1878 με έξοδα του Δήμου της Αθήνας θα ταφεί στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών.

[22] Αναφέρεται στην εξέγερση των Κρητικών εναντίων των Τούρκων.
[23] Times

Στην Μακρινίτσα δίπλα από το μνημείο της μάχης του Σαρακηνού θα στηθεί και το μνημείο του Όγλ. (πηγή φωτογραφίας Βικιπαίδεια)

Χαλκίδα 2 Αυγούστου 2019

Vkuzunis

Οι πηγές αναφέρονται λεπτομερώς σε κάθε παραπομπή , επεξήγηση και φωτογραφία.